

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE DE EPOCĂ ROMANĂ LA MĂCIN

DOREL PARASCHIV

Orașul Măcin suprapune în parte cetatea antică Arrubium, atestată în epoca romană și cea romano-bizantină în izvoarele literare¹ și epigrafice². Deși fortificația, dispusă pe un promontoriu ce domină Dunărea, a fost semnalată de inginerul P. Polonic în anul 1898³, între cele două războaie mondiale o parte a acesteia a fost distrusă datorită funcționării unei cariere de piatră.

În lipsa unor cercetări sistematice în cetate și împrejurimi, considerăm necesară publicarea unor materiale arheologice, care, deși sunt rezultatul unor descoperiri întâmplătoare, pot oferi date legate de viața economică a Arrubium-ului și a limes-ului Dunării de Jos în general.

Piese ce fac obiectul acestui articol provin din două puncte. În timpul săpării fundațiilor blocurilor ridicate în centrul Măcinului, au fost descoperite șapte obiecte ceramice întregi sau întregibile, ce au intrat în colecția liceului din localitate, iar în anii '80 au fost donate Muzeului de Arheologie din Tulcea⁴. Alte 41 de vase au fost recuperate de A. Opaț în anul 1989, în urma săpării șanțului pentru instalarea conductei de gaz metan, la ieșirea din oraș, spre sud (punctul Chervent); despre o parte din acestea știm că provin din morminte de incinerare.

Deoarece informațiile privind condițiile descoperirii sunt foarte sumare în cazul ambelor puncte iar piesele ceramice se încadrează în aceleași limite cronologice (mijlocul sec. II – începutul sec. III), vom prezenta materialele pe categorii legate de funcționalitatea acestora.

I. Amfore

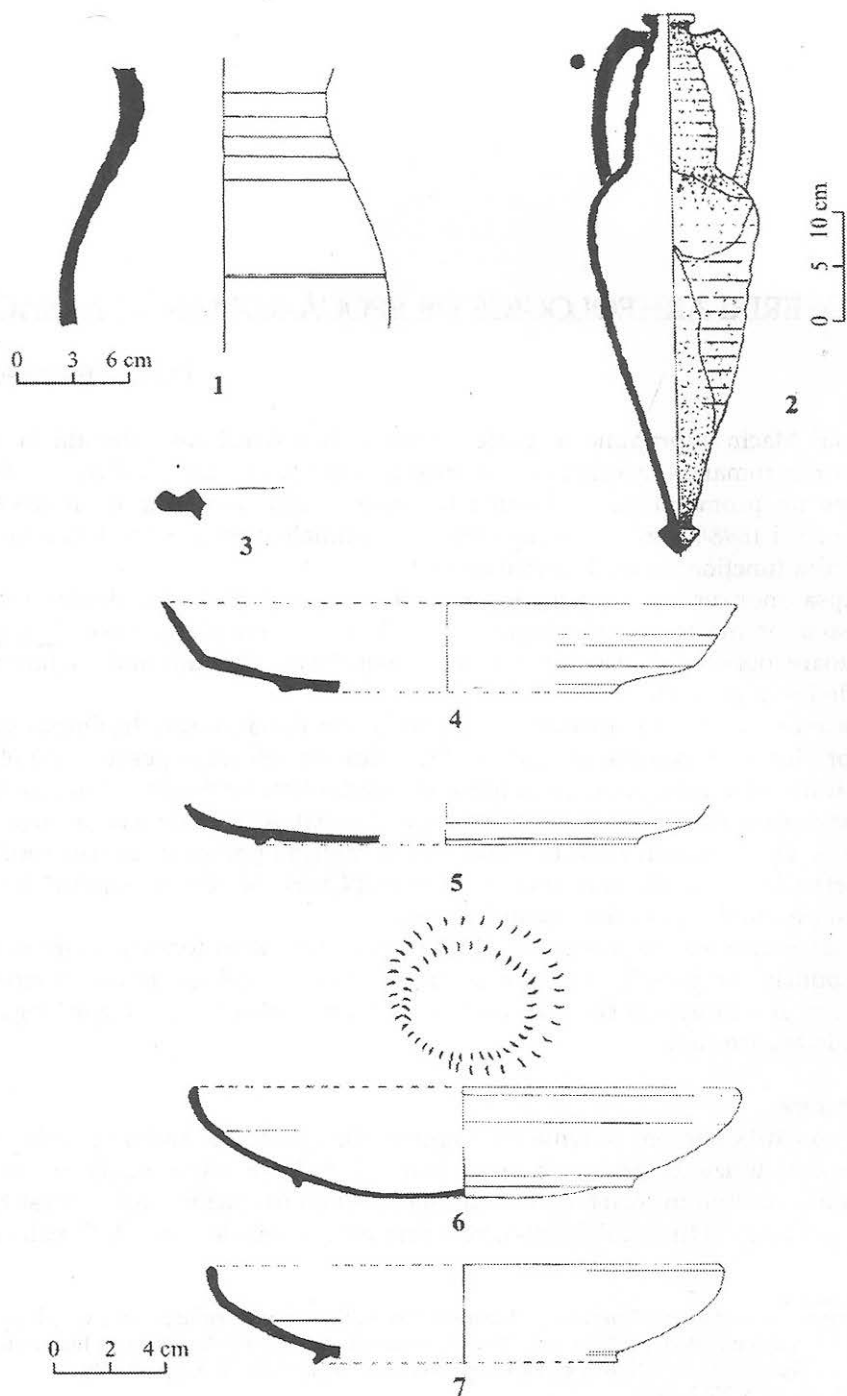
Din punctul Chervent provine un fragment din gâtul unei amfore (catalog nr. 1, pl.I) ce se caracterizează prin gura largă, tronconică, buza trapezoidală în secțiune, gâtul cilindric, corpul în formă de burduf, terminat cu un picior masiv. Acest tip de recipient este fabricat în sudul Spaniei, prin primele decenii ale sec. I. d. C., până după

1 Izvoare privind istoria României, I, București, 1964, CXX. *Tabula Peutingeriana*, VIII, 4, pp. 738 - 739; CXXII. *Itinerarium Antonini*, 225, 4, pp. 748-749; *Fontes Historiae Daco-Romanae*, II, București, 1970, XXXII. *Notitia Dignitatum*, XXXIX, 16, pp. 208 - 209; *Ravennas Anonymus*, IV, 5, pp. 580-581.

2 *CIL*, III, 6218, 7512, 7513.

3 M. Zahariade, *Moesia Secunda, Scythia și Notitia Dignitatum*, București, 1988, pp. 131-132.

4 Piese ce ne-au fost oferite spre publicare de colegul Fl. Topoleanu, căruia îi mulțumim și pe această cale.

Pl. I. Amfore (1,2); veselă de masă (3 - 5).

mijlocul sec. III, fiind răspândit cu precădere în Spania, Italia, Germania și Maroc⁵. De asemenea, este atestat în provinciile de pe Dunărea Mijlocie (Panonia și Moesia Superior)⁶, însă în cantități reduse. În Dobrogea, un exemplar a fost descoperit la Halmyris⁷.

În centrul orașului a fost descoperită o amforetă întreagă (catalog nr. 2, pl.I). Are gura ușor evazată, gâtul lung, tronconic, corpul conic și fundul bombat. Torțile, rotunde în secțiune, cu atașul superior pe gât, imediat sub buză, iar cel inferior pe umăr, prezintă un ușor pinten. Gâtul și corpul au caneluri dispuse în spirală. Piesa noastră are formă și dimensiuni asemănătoare tipului Kapitan I, tip atestat în insulele egeene, în sudul Italiei și în Sicilia, sec. II-III⁸.

II. Farfurii, boluri (vasa escaria)

În punctul Chervent au fost descoperite 14 piese. Cele mai multe (10) provin din centre de producție nord-africane, trei au fost realizate în atelierele pergameniene, iar una la sud de Dunăre.

African red slip ware

Un fragment ceramic aparține unui bol cu buza orizontală, cu o șanțuire pronunțată pe partea superioară și pereții oblici (catalog nr. 3, pl. I). Această formă, foarte rară în Imperiu, este datată de către Hayes în sec. II⁹.

Două farfurii, cu pereții subțiri, frânți în unghi obtuz (catalog nr. 4-5, pl.I), sunt identice ca formă cu cele publicate de către Hayes (dateate în a doua jumătate a sec.II)¹⁰, însă au dimensiuni mai mari. În Dobrogea astfel de vase sunt atestate la Troesmis¹¹, pe un nivel de locuire datat la sfârșitul sec. II sau la începutul sec. III.

Șapte farfurii au buza verticală și pereții bombați, cu o nervură sau o incizie pe interior; baza acestora este decorată cu roțița dințată (catalog nr. 6-9, pls. I). Hayes datează această formă între anii 160-220¹². În Dobrogea este prezentată la Halmyris¹³ și Troesmis¹⁴, în contexte arheologice datate la sfârșitul sec. II și în prima jumătate a secolului următor.

Çandrali ware

Două fragmente aparțin unor boluri emisferice, cu buza verticală, cu un prag pronunțat la exterior și baza inelară (catalog nr. 10-11, pl. II). Bolurile pergameniene sunt

5 D.P.S. Peacock, D.F. Williams, *Amphorae and the Roman Economy. An Introductory Guide*, London – New York, 1986, pp. 122-123, fig. 54; M. Vegas, *Ceramica comun romana del Mediterraneo Occidental*, Barcelona, 1973, pp. 131, 133, fig. 48-49.

6 M. Kelemen, in *Acta Archeologica*, 42, 1990, 1-4, pp. 154 – 159, fig. 1/8 -10; O. Bruckner, *Rimska keramika u Jugoslavenskom delu Provincije donje Panonije*, Beograd, 1981, pp. 121-122, pl. 156/ 6 - 7; L. Bejelajec, *Amfore gornjomezijskog Podunavlja*, Beograd, 1996, pp. 31-32, fig. 7.

7 A. Opaît, in *Peuce*, 10, 1991, p.136/26, pl.4.

8 G. Kapitan, *Le anfore del rellito romano di Capo Ognia (Siracusa)*, in *Coll. de L'Ecole Française de Rome*, 10, 1972, p. 248, fig. 5; D.P.S. Peacock, D.F. Williams, *op. cit.*, pp. 212-213, fig. 129.

9 J.W. Hayes, *Late Roman pottery*, London, 1972, p. 38, forma 11, fig. 5.

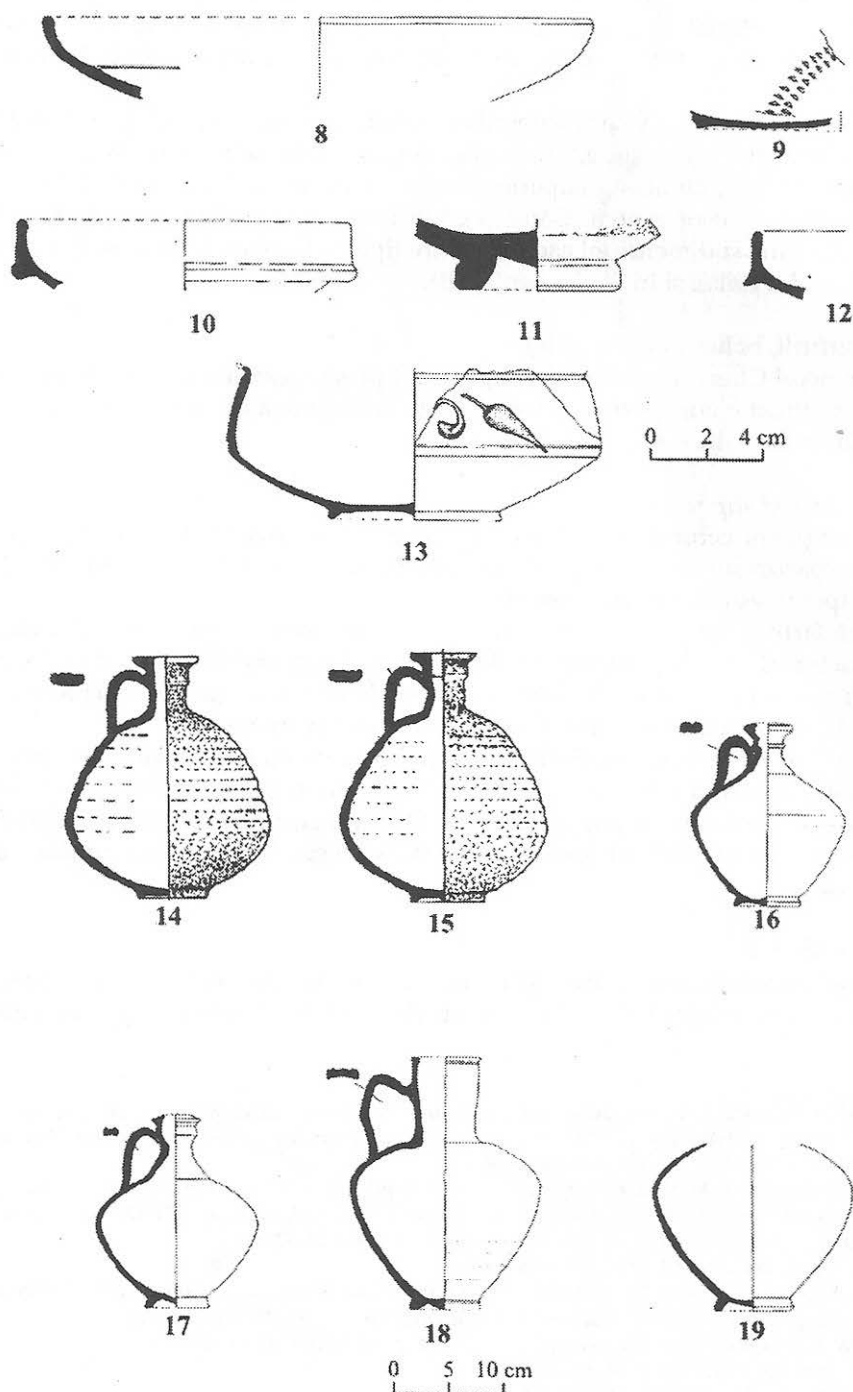
10 *Ibidem*, pp. 41-42, forma 16, fig. 6/16.1.

11 A. Opaît, in *Peuce* 8, pp. 339, 358/74, pl. 15/5.

12 J.W. Hayes, *op. cit.*, pp. 49, 51, forma 27, fig. 8/1,2.

13 Inedit, aflat la Muzeul de Arheologie Tulcea, inv. 43981,

14 A. Opaît, *op. cit.*, p. 359/80, pl. 15/11.

Pl. II. Veselă de masă (8 - 13); ulcioare (14 - 19).

răspândite în întregul Imperiului, cu precădere însă în partea orientală¹⁵. În Moesia Inferior sunt atestate la Troesmis¹⁶ și Histria¹⁷. Pe litoralul pontic, acesta au ajuns și la Olbia¹⁸ și Tiritake¹⁹ în sec. II și la începutul sec. III.

Un fragment provine de la o farfurie cu buza verticală (catalog nr. 12, pl. II). Această formă este mai puțin răspândită decât cea anterioară²⁰, în Dobrogea fiind întâlnită la Histria²¹ și Tropaeum Traiani²².

Ceramică de masă provincială vest – pontică

Un bol, cu buza evazată, pereții oblici și baza inelară, este decorat în tehnica barbotinei, cu frunze lanceolate (catalog nr. 13, pl. II) forma și decorul vasului indică faptul că acesta a fost realizat în atelierele de la Butovo²³, centru de producție situat în apropiere de Nicopolis ad Istrum. Boluri aparținând tipul în care se încadrează piesa noastră sunt atestate la Troesmis²⁴, Carsium²⁵ și sudul Daciei²⁶, fiind datate în sec. II-III.

III. Ulcioare, căni (vasa potoria)

În cele două puncte au fost descoperite nouă ulcioare, ce se încadrează în două tipuri.

Șase piese au gura în formă de disc, gâtul îngust, prevăzut cu un inel, corpul globular, decorat cu caneluri fine, baza inelară, toarta lamelară (catalog nr. 14-17, pl. II). Acest tip este specific Moesiei Inferior²⁷, pentru sec. II și primii ani ai secolului următor. Prototipul este atestat la Histria în sec. I. d. C²⁸.

Al doilea tip este reprezentat prin trei piese ce au gura delimitată de gâtul înalt, tronconic, printr-o șanțuire. Corpul este tronconic, ușor bombat spre umăr, baza

15 J.W. Hayes, *op.cit.*, p.318, fig. 63/b; *Enciclopedia dell'arte antica classica e orientale. Atlante delle forme ceramiche*, II, Roma, 1981, p. 76, forma L15, pl. 17/5-7; H.s. Robinson, *The Athenian Agora. V. Pothery of the Roman period*, Princeton, 1959, p. 24/G13, 14, pls. 4, 61; P. M. Kenrick, *Excavations at Sidic Khrebish Benghazi (Berenice)*, III, I, Tripoli, 1985, pp. 260-261/B 366, fig. 47; K. Warner-Slane, in *Hesperia*, 68, 2, p. 129/3, fig. 1; O. Bounegru, in *RCFR, Acta* 33, Abingdon, 1996, pp. 105 -109; J. Eiwanger, *Demetrias IV. Ceramic und Kleinfunde aus der Damokratia – Basilika in Demetrias*, Bonn, 1981, I. pp. 52-53, II, pp. 44-45/III 92 - 106, III a 21 - 25, pls. 35 - 36.

16 A. Opaît, *op. cit.*, pp.336, 357/51, pl. 10/4.

17 Al. Suceveanu, *Histria VI. Les thermes romaines*, Bucharest, 1982, p. 100/11, pl. 5.

18 V.V. Krapivina, *Olbia, Materialnaia Kultura I-IV vv. n.e.*, Kiev, 1993, p. 119, fig. 55/7

19 T.N. Knipovici, in *MIA*, 25, 1952, p. 303, tipul 13, fig. 3/4-5.

20 *Enciclopedia dell' arte...*, p.75, forma L1, pl. 16/16.

21 P. Alexandrescu, in *Histria II*, București, 1966, pp. 199-200/M 30, 13, pl. 99.

22 Al. Barnea, I. Bogdan-Cătănciu, in *Tropaeum Traiani*, I, p. 180, fig. 143/23.

23 B. Sultov, *Ceramic production on the territory of Nicopolis ad Istrum (IInd - IVth c.)*, Sofia, 1985, p. 79, tipul 11, pl. 38.

24 A. Opaît, *op. cit.*, pp. 336, 357/59, pl. 13/3.

25 O. Bounegru, in *Pontica* 21-22, 1988-1989, pp. 104-105, fig. 3/5, 8, 11, 12.

26 Gh. Popilian, *Ceramica romană din Oltenia*, Craiova, 1976, pp.50, 173, pls. 17//219-222 (primul exemplar este identic cu al nostru, ca formă și decor), 18, 19/234.

27 M. Bucovăla, C. Pașca, in *Pontica*, 25, 1992, pp. 261-262/M34,1,pl.1/7; M. Coja, in *SCIVA*, 25, 1974, 1, pp. 38-39, fig. 2 /1,2, pl. 1/1,2; Al. Suceveanu, *op. cit.*, pp.95-116, pls.7-15; G. Simion, in *Peuce* 9, 1984, p. 85, pl. 14/7-9; A. Opaît, in *Peuce* 8, 1980, p. 336, pl.7/3; V. H. Baumann, in același volum, pl. 30; A. Petre, in *Bulletin de l'AIIESEE*, 17-18, 1987, p. 16/E 154, pl. 22/31 d; D. Moritz, D. Șerbănescu, in *SCIVA*, 25, 1974, 1,p.51, fig.6/2; Al. Barnea, I. Bogdan-Cătănciu, in *op. cit.*, p. 84, fig. 152/4.1; V. Lungu, O. Bounegru, Al. Avram, in *Pontica*, 23, 1990, pp. 170-172, fig. 7/11, 8/1; P. Detev, in *Godišnikiea na Navrodni Arheologiski Muzei Plovdiv*, 7, 1971, p. 49, fig. 16.

28 Al. Suceveanu, *op. cit.*, p. 95, pl., 7/31.

inelară, toarta în bandă (catalog nr. 18 – 19, pl. II). Acest recipient are o formă asemănătoare ulciorului amforoidal, răspândit în nordul și vestul Mării Negre în sec. II – III²⁹. Piese asemănătoare cu ale noastre au fost descoperite la Durostorum³⁰ și Sarichioi - Sărătura³¹, în contexte datate în sec. II.

Din punctul Chervent au fost recuperate 18 căni, ce pot fi încadrate în patru tipuri.

Trei exemplare, lucrate într-o pastă fină, au buza ușor evazată, corpul globular, baza plată. Pe interior, în partea inferioară prezintă caneluri fine (catalog nr. 20 - 22, pl. III). Acest tip este foarte răspândit în Imperiu³², datându-se între sfârșitul sec. I d.C. și începutul sec. III. În Dobrogea este atestat în numeroase așezări și necropole de epocă romană timpurie³³.

Cu aceeași formă ca precedentele, însă de dimensiuni mai mari, avem o singură piesă în lotul nostru (catalog nr. 23, pl. III). Pe corp prezintă caneluri fine, având analogii la Histria³⁴.

Șase căi sunt lucrate dintr-o pastă grosieră. Au buza evazată, șanțuită pe interior, corpul globular, cu caneluri pronunțate, baza plată (catalog nr. 24 - 25, pl. III). Acest tip este, de asemenea, foarte răspândit în spațiul istro-pontic³⁵.

Opt piese sunt lucrate în aceeași pastă și prezintă același decor ca precedentele, însă sunt de dimensiuni mai mari, corpul fiind mai alungit (catalog nr. 26-28, pl. III). Au analogii la Durostorum³⁶ și în sudul Daciei³⁷, dateate în sec. II-III, considerate de autorii descoperirilor "oale cu o toartă". Faptul că au baza foarte îngustă ne îndreptățește să susținem că sunt vase pentru băut. În numeroase cazuri, în Dacia, acestea au fost folosite ca urne funerare³⁸.

IV. Veselă de bucătărie

Din punctul Chervent provine un fragment de castron cu buza verticală și pereții oblici (catalog nr.29, pl. III), lucrat dintr-o pastă foarte grosieră, fiind realizat probabil pe plan local. Astfel de vase au fost descoperite și la Halmyris³⁹, pe niveluri de locuire dateate în sec. II-III.

29 A. Opaît, *Aspecte ale vieții economice din provincia Scythia (sec. IV-VI p. C.). Producția ceramicii locale și de import*, București, 1996, p. 39.

30 C. Mușețeanu, *Ceramica romană de la Durostorum*, (teză de doctorat, în mss.), București, 1992, pp. 76, 98-99, pls. 15/159, 16/160-165.

31 V.H. Baumann, *Așezări rurale antice în zona gurilor Dunării. Contribuții arheologice la cunoașterea habitatului rural (sec. I-IVp.Chr.)*, Tulcea, 1995, p. 211, pl. 11/2.

32 H.S. Robinson, *op. cit.*, pp. 32/G103, 41/G182, 52/J10-11, 55/J34, pls. 7,9; O. Bruckner, *op. cit.*, p. 100, pl. 100/1-4.

33 M. Bucovăla, în *Pontica*, 2, 1969, pp. 303, 312, fig. 10, 21; Idem, în *Pontica*, 3, 1970, pp. 195-196, 199-200, fig. 2d, 9a, b, 10; P. Alexandrescu, în *op. cit.*, p. 222/M25, 2, pl. 30; Al. Suceveanu, *op. cit.*, pp. 94, 96, pls. 1/11, 2/4, 5/43, 9/30; A. Opaît, în *Peuce*, 8, 1980, p. 355/40, pl. 8/4; A. Petre, *op. cit.*, pp. 12-15, pls. 12, 14,15; C. Mușețeanu, *op. cit.*, p. 78, pl. 16/176, 179.

34 Al. Suceveanu, *op. cit.*, pp. 107, 110, pls.9/51, 11/32.

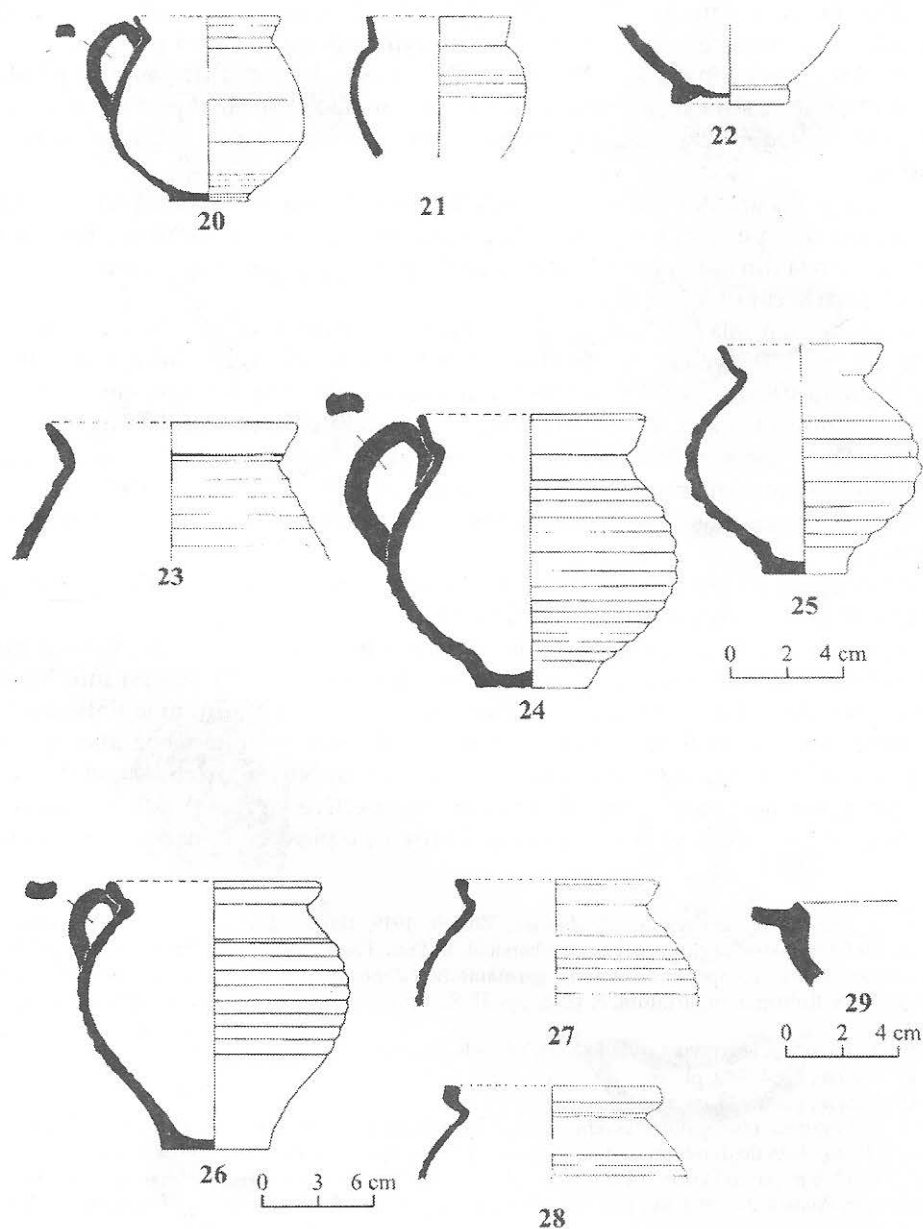
35 M. Bucovăla, C. Pașca, în *Pontica*, 25, 1992, p. 252, pl. 2; P. Alexandrescu, *op. cit.*, p. 224/M27, 3, pl. 30; Al. Suceveanu, *op. cit.*, p. 106/42, pl. 9; A. Petre, *op. cit.*, 13,14, pls. 13, 15, 16, 17, V. Culică, în *Pontica*, 13, 1981, p. 216, fig. 2/1-3;

36 C. Mușețeanu, D. Elefterescu, în *Pontica*, 25, 1992, p. 224/8 - 21, fig. 1,2.

37 Gh. Popilian, *op. cit.*, pp. 90, 182 - 183. pl. 37.

38 *Ibidem*, p. 90.

39 Inedite, descoperite într-un sondaj *extra muros*.

Pl. III. Căni (20 - 28), castron (29).

Opaite

Din centrul oraşului Măcin provin patru opaite.

Două fac parte din tipul *Firmalampen*, tip ce apare în nordul Italiei în sec. I. d.C., apoi, către sfârşitul acestuia, ateliere din întregul Imperiu încep să producă astfel de opaite⁴⁰. Au corpul rotund şi ciocul lung. Discul este delimitat de bordură printr-un profil marginal, ce se desface pentru a forma un canal longitudinal pe cioc, apoi înconjoară gura de ardere. Baza este delimitată prin două cercuri în relief ce încadrează stampila.

Prima piesă are doi butoni pe bordură, două orificii pentru umplere pe disc şi unul pentru tiraj pe cioc. Între orificiile pentru umplere, discul prezenta un decor în relief, spart însă din antichitate. După analogii, putem deduce că era vorba de o mască comică⁴¹ sau de capul lui Zeus Amon⁴².

Baza are şampila FORTIS, puternic imprimată (catalog nr.30, pl. IV). Aceasta este marca cea mai frecventă pe opaitele *Firmalampen*, fiind răspândită în întregul Imperiu, de la sfârşitul sec. I până după mijlocul sec. III⁴³. Opaite cu şampila FORTIS, produse în nordul Italiei sau în ateliere locale, sunt atestate în numeroase aşezări şi necropole de le limes-ul danubian al Moesiei Inferior (între Noviodunum şi Baikal)⁴⁴, pe niveluri datate între mijlocul sec. II i mijlocul sec. III.

După calitatea pastei şi după modul de realizare, piesa poate fi considerată de import.

Al doilea opaite are acelaşi număr de butoni pe bordură şi de orificii pe disc şi pe cioc. Discul are ca decor o mască tragică în relief.

Şampila, OCTAVI, este slab imprimată (catalog nr. 31, pl. IV). Piese cu marca OCTAVI sunt, de asemenea, răspândite în întregul Imperiu⁴⁵. În Moesia Inferior acestea sunt atestate la Tomis⁴⁶, şi limes-ul danubian (între Noviodunum şi Ratiaria)⁴⁷.

Masca tragică, în forma în care apare la noi, este întâlnită şi pe alte opaite cu şampila OCTAVI, descoperite la Durostorum⁴⁸. De la Novae provin două discuri cu acest decor, dar nu putem fi siguri că opaitele respective au fost produse în atelierele lui Octavius⁴⁹, deoarece de la Noviodunum provine o piesă cu o mască identică cu cea

40 S. Loeschke, *Lampen aus Vidonissa*, Zürich, 1919, timpul 10; D. Ivany, *Die Pannonischen Lampen, Eine typologische-chronologische Übersicht*, in Diss. Pann., 2, 2, Budapest, 1935, pp. 19-25, tipul 17; H. Menzel, *Antike Lampen im römisch - germanischen Zentralmuseum zu Mainz*, Mainz, 1954, pp. 60-71, tipul 10; J.S. Rubright, in *Sirmium*, 3, 1973, pp. 51-53, tipul 17; e. Buchi, *Lucerne del Museo di Aquileia*, Aquileia, 1975.

41 E. Buchi, op. cit., pp. 84/579, 582, 85/597, pls. 28, 29.

42 *Ibidem*, p. 84/580, pl. 28.

43 *Ibidem*, pp. 65-73, cu bibliografia.

44 C. Ionomu, *Un capitol al producţiei şi al schimbului de mărfuri în zona Dunării de Jos, lucernele (sec. I - VII e.n.)* (teză de doctorat, în mss.), Bucureşti, 1986, pp. 36-37, cu bibliografia; A. Opaite, în *Peuce* 8, 1980, p. 342; G. Simion, în *Peuce* 9, 1984, p. 87, pl. 28/5; Fl. Topoloveanu, în acelaşi volum, p. 85, pl. 9; C./ Nicolaescu, în *Pontica*, 27, 1994, pp. 199, 203, pls. 1/2, 2; C. Muşeteanu, V. Ciucă, D. Elefterescu, în *Dacia*, NS 24, 1980, pp. 283, 301/49-51; M. Čičikova, "Firmalampen" au limes danubien en Bulgarie, în *Actes du IXe Congres International d'études sur les frontières romaines*, Bucureşti, 1974, pp. 162-163.

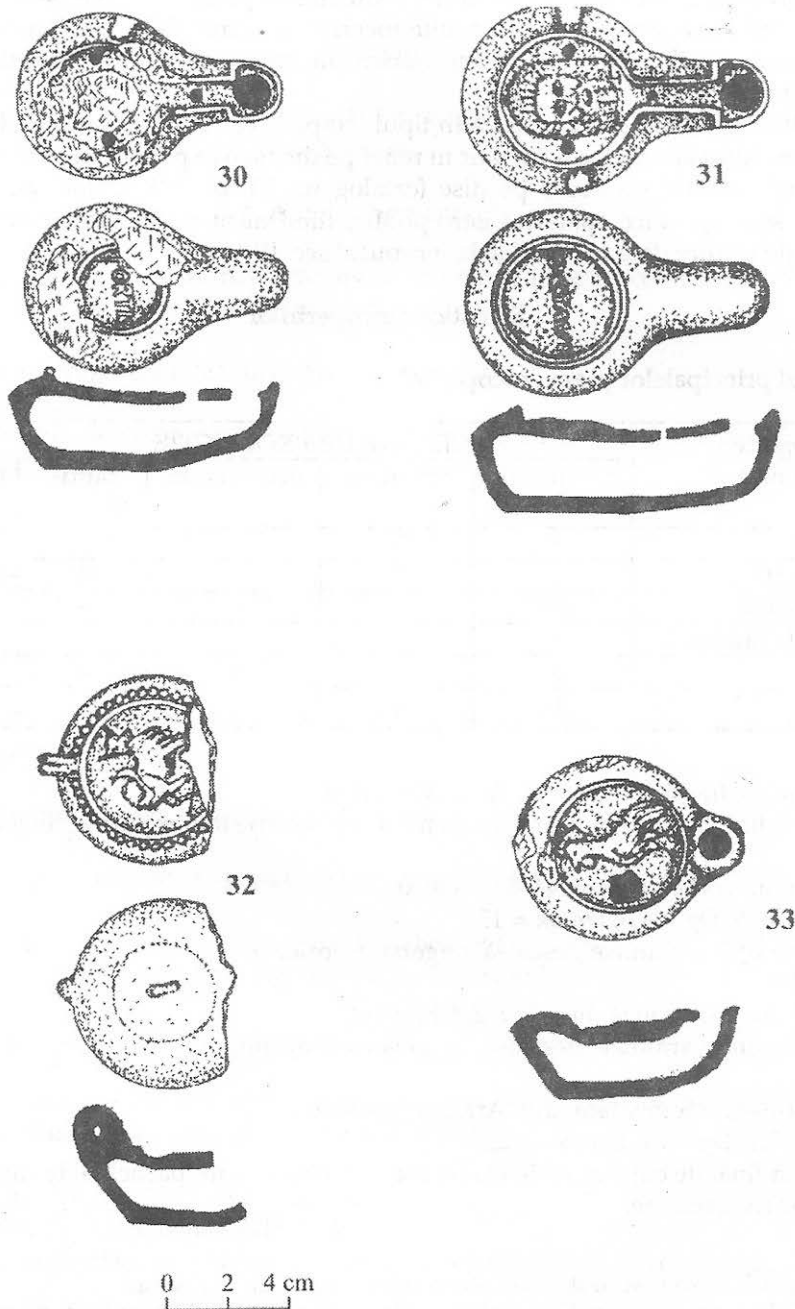
45 E. Buchi, op. cit., pp. 126-128, cu bibliografia.

46 C. Ionomu, op. cit., p. 39.

47 *Ibidem*; C. Muşeteanu, V. Culică, D. Elefterescu, op. cit., p. 282; M. Čičikova, loc. cit.

48 C. Muşeteanu, V. Culică, D. Elefterescu, op. cit., fig. 14/96 a, b, 15/108 a, b; G. Kuzmanov, în *Izvestia Varna*, 22 (37), 1986, pl. 8/59-60.

49 G. Kuzmanov, *Anticiki lampi*, Sofia, 1992, p. 37/269.

Pl. IV. Opaite.

de la Măcin, însă cu ștampila PRUDE⁵⁰.

După caracteristicile pastei și după maniera de lucru, considerăm că piesa noastră este produsă în atelierele de pe limes-ul dunărean, probabil la Durostorum, centrul unde au fost descoperite cele mai multe lucerne cu marca OCTAVI (unele având ca decor masca tracică). În plus, masca tracică, în această formă, nu se întâlnește pe lămpile din Occident.

Două exemplare se încadrează în tipul lămpilor cu corpul rotund și ciocul scurt, cordiform. Unul are ca decor un taur în relief pe disc și ove pe bordură (catalog nr. 32, pl. IV), iar celălalt, un cocoș pe disc (catalog nr. 33, pl. IV). Opaite cu decorurile amintite sunt specifice spațiului istro-pontic, fiind atestate în numeroase situri, pe niveluri de locuire date în sec. II și la începutul sec. III⁵¹.

Statistica descoperirilor

Catalogul principalelor piese descoperite*

Categorie ceramică	CENTRE DE PRODUCȚIE				Total	%
	provinciale pontice	orientale	occidentale	nord-africane		
Amfore	–	1	1	–	2	4,2
Vasa escaria	1	3	–	10	14	29,1
Vasa potoria	27	–	–	–	27	56,3
Vesală de bucătărie	1	–	–	–	1	2,1
Opaite	3	–	1	–	4	8,3
TOTAL	32	4	2	10	48	100

1. Amforă, fragment gât, inv. Arr.1, Chervent.
Pastă fină de culoare cărămizie, cu mica albă și aurie în compoziție, angobă proprie.
2. Amforă completă, inv. 44308, Centru.
H = 49,5; Dg = 4,5; Dmax = 15.
Pastă fină, cărămizie deschisă, angobă proprie.
3. Bol, fragment buză, inv. Arr. 2, Chervent.
Pastă fină, cărămizie deschisă, angobă roșie aprinsă, urme de ardere secundară.
4. Farfurie,, fragmentară, inv. Arr. 3, Chervent.
H = 3,1; Dg = 21; Dmax = 12,2.
Pastă fină, de culoare roșie-cărămizie deschisă cu rare particule de calcar și mica albă, finis roșu orange.

⁵⁰ Inedită, aflată în Muzeul de Arheologie Tulcea, fără număr de inventar.

⁵¹ C. Ionomu, *op. cit.*, p. 52, cu bibliografia (pentru taur pe disc și ove pe bordură); p. 45, cu bibliografia (pentru cocoș).

* Numărul din catalog corespunde cu cel din planșe.

Am utilizat următoarele prescurtări : H – înălțimea; Dg – diametrul gurii; Dmax - diametrul maxim; Db – diametrul bazei; L – lungimea. dimensiunile sunt date în centimetri.

5. Farfurie, fragment bază, inv. Arr. 4, Chervent.
Db = 14.
Aceleași caracteristici ale pastei și ale firnisului ca la nr. 4.
6. Farfurie, fragmentară, profil complet, inv. Arr. 5, Chervent.
H = 4,51; Dg = 20; Db = 12,2.
Pastă fină, de culoare brun-roșcată deschisă, cu granule de calcar în compoziție, firnis roșu închis, urme de ardere secundară.
7. Farfurie, fragmentară, inv. Arr. 6, Chervent.
H = 3,6; Dg = 19; Db = 11.
Pastă fină, de culoare roșie-cărămizie, cu mica aurie în compoziție, firnis roșu orange, ușoare urme de ardere secundară.
8. Farfurie, fragment buză, inv. Arr. 7, Chervent.
Dg = 20.
Pastă fină, de culoare roșie-cărămizie deschisă cu rare granule de calcar, firnis roșu deschis.
9. Farfurie, fragment bază, inv. Arr.8, Chervent.
Db = 10,4.
Aceleași caracteristici ale pastei și ale firnisului ca la nr. 8.
10. Bol, fragment buză, inv. Arr.9, Chervent.
Dg = 12.
Pastă fină, compactă, de culoare bej-cafenie, cu rare granule de calcar și mică albă, angobă maron-roșcată.
11. Bol. fragment bază, inv. Arr.10, Chervent.
Db = 6.
Aceleași caracteristici ale pastei și ale angobei ca la nr. 10.
12. Farfurie, fragment buză, inv. Arr. 11, Chervent.
Aceleași caracteristici ale pastei ca la nr. 10; stratul de angobă este distrus.
13. Bol fragmentar, 42387, Chervent.
Db = 13,8
Pastă fină, de culoare orange-cărămizie, cu mică aurie în compoziție angobă orange; la exterior este decorat în tehnica barbotinei.
14. Ulcior, complet, inv. 28343, Centru.
H = 22; Dg = 5,8; Dmax = 18,5; Db = 6.
Pastă cărămizie, angobă maronie pe partea superioară a corpului.
15. Ulcior, complet, inv. 28316, Centru.
H = 23; Dg = 6; Dmax = 18,5; Db = 6,5.
Aceleași caracteristici ale pastei ca la nr.14; angobă roșiatică pe partea superioară.

16. *Ulcior, complet, inv. 42356, Chervent.*
 $H = 17,2$; $Dg = 4,4$; $D_{max} = 13,8$; $Db = 6$.
Pastă roșie-cărămizie, cu granule de calcar și mica aurie, angobă proprie.
17. *Ulcior, complet, inv. 42355, Chervent.*
 $H = 17,6$; $Dg = 4,4$; $D_{max} = 13,2$; $Db = 5,6$.
Pastă roșie-cărămizie, cu granule de calcar, angobă proprie.
18. *Ulcior, complet, inv. 42354, Chervent.*
 $H = 23,6$; $Dg = 6,4$; $D_{max} = 17,6$; $Db = 6,4$.
Pastă fină, roșie-cărămizie, cu granule de calcar și mică albă, angobă proprie.
19. *Ulcior, partea inferioară, inv. 14, Chervent.*
 $D_{max} = 18,2$; $Db = 7,2$.
Aceleași caracteristici ale pastei și ale angobei ca la nr. 18.
20. *Cană, completă, inv. 42359, Chervent, mormânt 3.*
 $H = 8,8$; $Dg = 6,8$; $D_{max} = 9$. $Db = 3,6$.
Pastă fină, de culoare cărămizie, cu granule de calcar și mică albă, angobă roșiatică.
21. *Cană, fragment parte superioară, inv. Arr. 13, Chervent, mormânt 4.*
 $Dg = 5,2$; $D_{max} = 6,2$.
Aceleași caracteristici ale pastei și ale angobei ca la nr. 20.
22. *Cană, fragment, inv. Arr. 14, Chervent, mormânt 4.*
Aceleași caracteristici ale pastei și ale angobei ca la nr. 20, urme de ardere secundară.
23. *Cană, fragment parte superioară, inv. Arr.15, Chervent.*
 $Dg = 9$.
Pastă gri-cenușie, angobă, roșie-cărămizie, urme de ardere secundară.
24. *Cană, completă, inv. 42358, Chervent.*
 $H = 10$, $Dg = 8,2$; $D_{max} = 10,4$; $Db = 4$.
Pastă gri-cenușie deschisă, cu granule de calcar.
25. *Cană fragmentară, profil complet, inv. Arr. 16, Chervent, mormânt 6.*
 $H = 8,5$; $Dg = 6$; $D_{max} = 8,6$; $Db = 3$.
Pastă gri-cenușie deschisă, cu granule de calcar și mică albă, urme puternice de ardere secundară.
26. *Cană, completă, inv. 42357, Chervent.*
 $H = 14,6$; $Dg = 11,4$ $D_{max} = 14,4$; $Db = 5,8$.
Aceleași caracteristici ale pastei ca la nr. 25.

27. Cană, fragment parte superioară, inv. Arr.17, Chervent, mormântul 3.
Dg = 11.
Aceleași caracteristici ale pastei ca la nr. 2, urme de ardere secundară.
28. Cană, fragment gură, inv. Arr. 18, Chervent.
Dg = 11.
Pastă bej-gălbuie, cu granule de calcar, oxizi de fier și mică albă.
29. Castron, fragment buză, inv. Arr. 19, Chervent.
Pastă grosieră, neagră-cenușie, cu pietricele, scoici pisate și mica albă în compoziție angobă gri-maronie.
30. Opaiț, complet, inv. 42731, Centru
H = 3,4; L = 9,6; D = 5,6.
Pastă fină, de culoare-gălbuie, angobă maron.
31. Opaiț, complet, inv. 42732, Centru.
H = 3,6; L = 10; D = 6,2.
Pastă de culoare gălbuie, angrobă roșie.
32. Opaiț, ciocul spart, inv. 42733, Centru.
H = 3,7; D = 6,3.
Pastă cărămizie, angobă maron-roșcată.
33. Opaiț, complet, inv. 42734, Centru.
H = 2,8; L = 7,6; D = 6,2.
Pastă cărămizie, angobă roșie-cărămizie.

Deși doar câteva dintre piese au fost recuperate din gropi de morminte, starea de conservare foarte bună, ca și prezența urmelor de ardere secundară ne determină să afirmăm că și celelalte au constituit ofrande ale unor morminte de incinerare ale necropolei de epocă romană timpurie de la Arrubium.

Din statistica descoperirilor rezultă preponderența produselor provinciale vest-pontice, însă cu excepția bolului decorat în tehnica barbotinei, acestea se rezumă la vase de uz comun. Un sfert din ceramica descoperită în cele două puncte de la Măcin a fost produsă în nordul Africii și în vestul Europei, ajungând aici prin porturile de la Marea Adriatică, apoi pe Dunăre; aceasta demonstrează importanța Occidentului în cadrul relațiilor comerciale ale orașelor limes-ului danubian în epoca romană timpurie. Într-o măsură mai mică sunt prezente și produse orientale (în special veselă de masă pergameniană), ajuse la Arrubium prin vestul Mării Negre.

List of plates

- Plate I : Amphore (1-2); table vessels (3-7).
Plate II: Table vessels (8-13); jugs (14-19).
Plate III: Pitchers (20-28); bowl (29).
Plate IV : Lamps.

ARCHAEOLOGICAL DISCOVERIES FROM THE ROMAN PERIOD AT MĂCIN

During occasional excavations there have been found 48 pieces of pottery in the centre of the town Măcin and its southern part (at the place called "Chervent"). All these pieces were part of inventory of some cremation graves from the early Roman cemetery of Arrubium. The largest part of these is common pottery, specific for West-pontic Roman provinces. About one third is imported vessel, especially African red slip ware and Çandarli ware.